

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen
Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår ref. LM

Oslo, 6. februar 2015

Diabetesforbundets krav til statsbudsjettet for 2016

Diabetesforbundet er en uavhengig interesseorganisasjon for folk som har diabetes og andre som er interessert i diabetes. Forbundet ble stiftet i 1948 og har omkring 40.000 medlemmer, 19 fylkeslag og 138 lokalforeninger.

Diabetesforbundet jobber for et godt liv med diabetes – og en framtid uten.

Her følger Diabetesforbundets krav til statsbudsjettet for 2016:

Bistand til barn og unge med særskilte medisinske behov i skole og barnehage

Diabetesforbundet mener det er nødvendig med en avklaring av skolens og barnehagens ansvar for barn og unge med særskilte medisinske behov. Uklare ansvarslinjer, og lite vilje fra skole og barnehage til å håndtere ulike behov som følge av diabetes, særlig legemiddelhåndtering, er problemstillinger Diabetesforbundet ofte møter. Hvert år får over 300 barn under 15 år diabetes. Totalt har over 2500 barn under 15 år diabetes type 1 i Norge. I barnehage og skole kan barn med diabetes ha behov for oppfølging i forhold til regelmessig mattilførsel, blodsuktermåling og god insulinbalanse gjennom hele dagen for å kunne få en fullgod leke- og lærings situasjon.

Ansvarsforholdet i tilknytning til legemiddelhåndtering er i dag beskrevet i *rundskriv I-5-2008*. Legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO er ikke lovfestet, men rundskrivet presiserer hva som anses for å være gjeldende rett. Allikevel opplever mange uklarhet rundt hva som inngår som skolens eller barnehagens ansvar, og hva som inngår som en del av foreldreansvaret. Rundskrivets største svakhet er at barnehagene utelukkes fra ansvarspåleggelse. Ifølge opplæringsloven har alle barn og all ungdom opplæringsrett, også om de bruker legemidler. Det er heller ikke hjemmel i barnehageloven for å nekte et barn plass i barnehage selv om det bruker legemidler. Barnehageloven gir i dag funksjonshemmede og kronisk syke barn fortrinnsrett til barnehageplass, og det er dermed rimelig å anta at dette også inkluderer barn som trenger medisiner i løpet av dagen. Nylig

uttalte Fylkesmannen i Hordaland på forespørsel at en barnehage ikke kunne pålegges å gi insulin til et barn med diabetes¹. Diabetesforbundet mener dette er feil og svært bekymringsfullt

Diabetesforbundet ber regjeringen få på plass et klarere regelverk som presiserer skolens og barnehagens ansvar for å bistå barn og unge med særskilte behov for medisiner.

En helsefremmende skole

Diabetesforbundet er svært opptatt av at barn og unge skal få de aller beste forutsetningene for god helse. Gode vaner må etableres tidlig i livet og barn og unge må få kunnskap om hva som er bra for helsa. Folkehelseinstituttets barnevekststudie viser at mange barn og lever sunnere enn noen gang, men for noen utsatte grupper går det feil vei. Studien viser økende grad av sosioøkonomiske og geografiske forskjeller i overvekt og fedme blant barn. Overvekt og fedme og inaktivitet i barneårene kan ha alvorlige konsekvenser for barns helse, og er risikofaktorer for sykdom i voksen alder. Det er en fare for at utviklingen av overvekt og fedme i deler av barnebefolkningen kan bidra til å opprettholde sosiale helseforskjeller fremover. Det er behov for tiltak som kan stimulere til gode holdninger og gode vaner, og som når ut til barn og unge, på tvers av sosiale skillelinjer.

Det må satses på en helsefremmende skole. Foruten å være en arena for læring og sosialt samspill, fungerer skolen som motkultur mot et reklamesamfunn og konsumkultur hvor barn stadig er under påvirkning fra sterke media- og markedskrefter. Diabetesforbundet mener at regjeringen må i større grad utnytte det handlingsrommet som skolen gir til å styrke barns fysiske og psykiske helse. Det står nedfelt i regjeringens politiske plattform at det skal legges til rette for økt fysisk aktivitet i skolen og stimuleres til et sunnere kosthold. Vi er positive til etableringen av Nasjonalt senter for mat, helse og i fysisk aktivitet i barnehager og skole. Vi håper også at regjeringen vil følge opp med konkrete tiltak.

Gratis frukt og grønnsaker til elever i grunnskolen

Flere studier viser at diabetes type 2 kan forebygges eller utsettes ved etablering av sunne levevaner.

Gode kostholdsvaner må etableres tidlig og forskning har vist at elever som får gratis frukt spiser mindre usunn snacks. Gratis frukt og grønt på skolen er et effektivt og samfunnsnyttig tiltak som kan bidra til etablering av sunne levevaner som vil vedvare inn i voksenlivet.

¹ <http://www.utdanningsnytt.no/4/Meny-B/Barnehage/Hverdagsliv/--Fylkesmannen-legitimerer-utestenging-fra-barnehagen/>

Diabetesforbundet er kritiske til at regjeringen har fjernet ordningen med gratis frukt og grønt til kombinerte barne- og ungdomsskoler. Vi mener dette er et skritt i feil retning for folkehelsearbeidet og for å utjevne sosiale helseforskjeller blant barn og unge.

Diabetesforbundet ber regjeringen vurdere å gjeninnføre tilbudet med gratis frukt og grønt til alle elever på grunnskolen.

Styrke mat og helsefaget på skolen

Flere av kompetansemålene i Kunnskapsløftet for mat og helsefaget bygger opp under at faget skal gi elevene kunnskaper, praktiske ferdigheter og holdninger til å mestre dagliglivets oppgaver i hjem, skole og fritid. På mange skoler er det ikke økonomiske muligheter til å gjennomføre praktisk matlaging, og mat og helsefaget er det faget i grunnskolen som har færrest utdannede lærere.

Diabetesforbundet ber om at regjeringen styrker ressursene til mat og helsefaget i grunnskolen og bidrar til at alle elever kan lære om sunt kosthold og etablere sunne matvaner på skolen.

Fysisk aktivitet som en del av skolehverdagen

Fysisk aktivitet i barndommen danner grunnlaget for god helse, mestring og velvære som voksen. Det er dokumentert at 1 times fysisk aktivitet hver dag gir bedre fysisk form for dem som trenger det mest. Kunnskapsdepartementets ekspertgruppe anbefalte i 2009 at skolene innfører én times daglig fysisk aktivitet for alle elever. Dette er også på linje med hva Verdens helseorganisasjon anbefaler. Forskning viser at aktivitetsnivået hos barn og unge synker med økende alder og blant norske 15-åringer er det i dag kun halvparten som tilfredsstillende anbefalingen om 60 minutters aktivitet hver dag. Barn og unge med innvandrerbakgrunn har i tillegg et lavere aktivitetsnivå enn etnisk norske barn.

Stillesitting er i seg selv et økende problem og i 2005 ble det målt at gutter i 9. klasse brukte over 30 timer foran pc-skjermen hver uke. Diabetesforbundet er glad for at regjeringen har uttalt at det skal legges mer til rette for økt fysisk aktivitet i skolen. Vi mener imidlertid at regjeringen må ta et tydeligere ansvar for barn og unges helse og sikre etablering av gode levevaner gjennom skolens rammer.

Diabetesforbundet ber om at regjeringen setter et klart og forpliktende mål om 1 times fysisk aktivitet om dagen for alle skoleelever på alle trinn, tilrettelagt eller ledet av kompetent personell.

Vi ber om at våre innspill tas hensyn til i departementets arbeid med statsbudsjettet for 2016. Ønskes mer informasjon, ta kontakt med rådgiver Linda Markham på e-post: linda.markham@diabetes.no eller telefon: 994 17 704.

Med vennlig hilsen

diabetesforbundet

Nina Skille
forbundsleder

Bjørnar Allgot
generalsekretær